

Tomat

Et undervisningsforløb til **MELLEMRINNET** udarbejdet
af **Dorthe Rise**

Lidt om bogen

Mette Eike Neerling har sammen med illustratør Kamilla Slocinska skrevet billedbogen TOMAT, der fortæller historien om en pige, som sjældent gør opmærksom på sig selv, men til gengæld tænker, føler og observerer meget.

Billedbogen berører mange nærværende emner som generthed, mod, forskellighed, savn og gruppedynamikker blandt børn TOMAT er en forstærkende billedbog, Billederne forstærker eller understøtter teksten. Den verbale fortælling er meget afhængig af billederne og kan ikke forstås uden dem.

Formål

Eleven har viden om stemmens og kroppens virkemidler og kropssprog (kompetencemål, kommunikation, efter 4.kl.).

Eleverne kan udarbejde anmeldelser, instruktioner og fagtekster (kompetencemål, fremstilling, efter 6.kl.).

Inden vi møder teksten

Smag på litteraturen

I arbejdet med at skabe nysgerrig og interesse for billedbogen, kan elevernes første møde med forløbet være, at læreren medbringer en tomat eller flere små tomater. Væk elevernes sanser ved at lade dem røre, dufte og til sidst smage på tomaten. Snak om tomatens røde farve og hvordan vi bruger den røde farve og begrebet tomat i vores sprog.

Snak om, hvad det kan betyde, at 'hun bliver rød i hovedet', som en tomat eller 'hun ligner en tomat i hovedet'.

Generthed

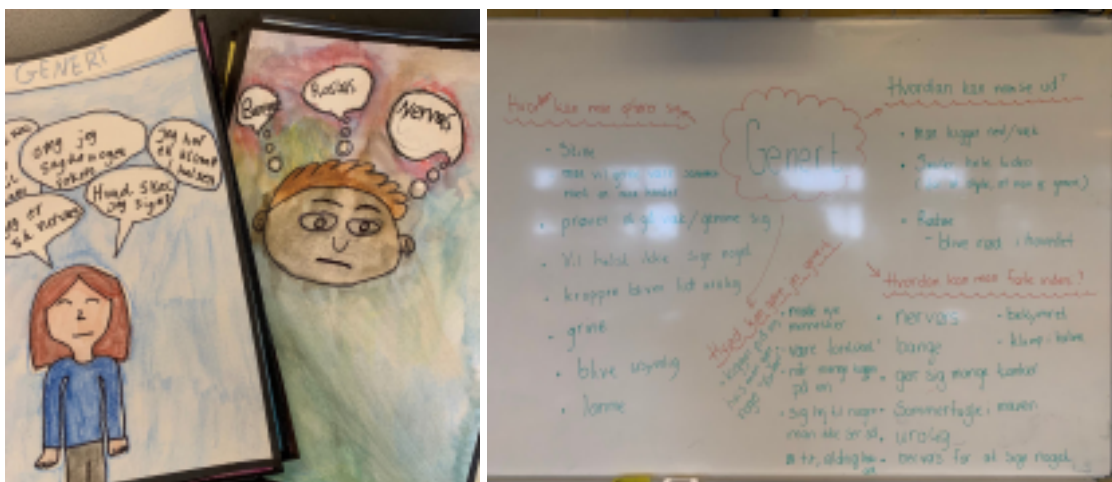
Billedbogen lægger op til at snakke om fx at være genert

Sæt eleverne sammen i makkerpar eller grupper og lad dem arbejde med begrebet GENERTHED.

- Hvordan kan man se ud, når man er genert?
- Hvordan kan man føle indeni, når man er genert?
- Hvordan kan man opføre sig, når man er genert?
- Hvad kan gøre en genert?

Derefter gennemgår i fællesskab de forskellige vinkler på generthed. Elevernes forskellige bud skrives på tavlen.

Efter denne aktivitet skal eleverne tegne og skrive, hvordan man kan se ud, når man er generet og hvordan man kan have det inden i.

MENS vi møder teksten

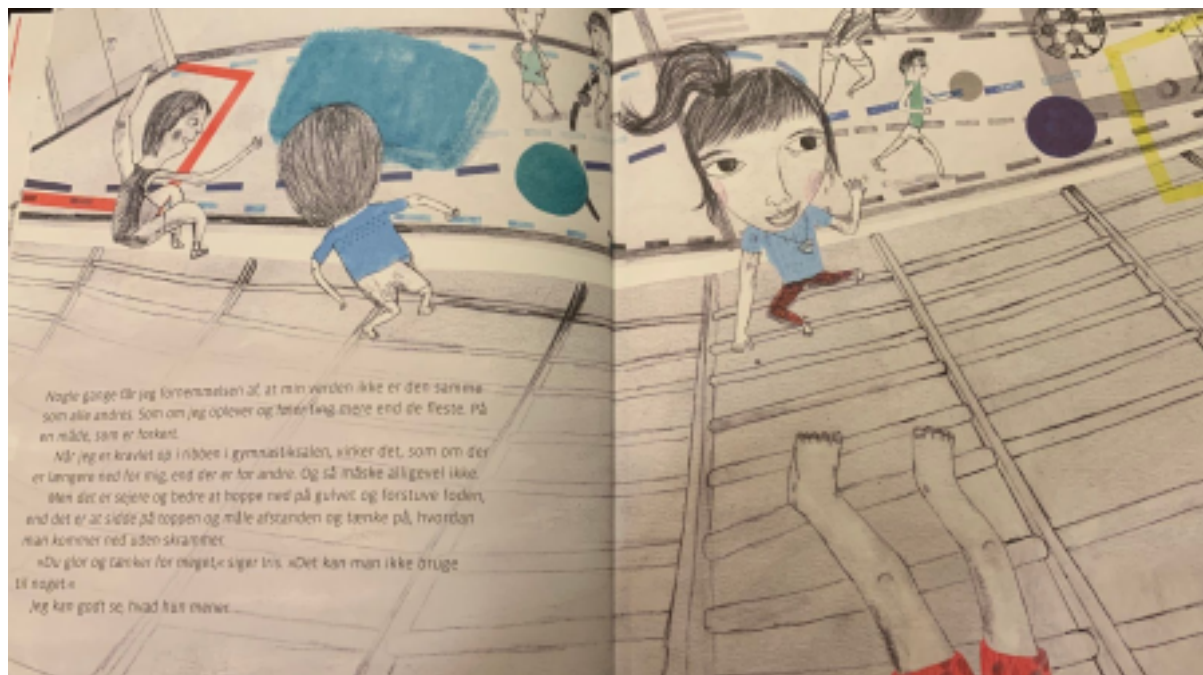
Efter første gennemlæsning

Billedbogens samspil mellem tekst og illustration (bogens ikonotekst) er vigtigt for at forstå bogen.

Stil spørgsmål til teksten og snak om bogen.

- hvorfor tror I, at bogen hedder Tomat?
- hvad tænker I, at bogen handler om?
- hvordan er Tomat?
- hvordan er Iris?
- hvad undrer I jer over?

Nedslag i teksten

- Hvad mener Iris, når hun siger: 'Du glør og tænker for meget. Det kan man ikke bruge til noget.'?

- Hvordan tror I, at det er at være Tomat i denne situation?
 - Hvordan ville du have det, hvis det var dig, der blev sat i en lignende situation?
 - Hvilken betydning har farvevalget på opslaget for at fortælle om, hvordan Tomat føler nu?

- Hvorfor tror I, at Tomat siger, at hun har ondt i maven?

- Hvad sker der på opslaget?
- Hvor kigger Tomat hen og hvorfor?
- Hvad er der sket med Iris?
- Hvordan tror I, at Iris har det?

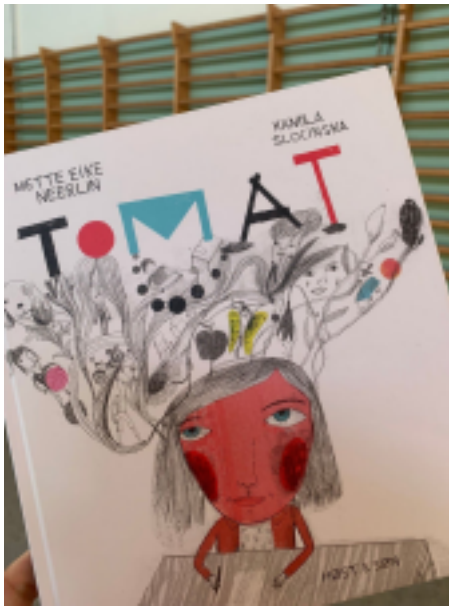

- Hvorfor ved Tomat, at Iris savner sin far?

- Hvorfor tror I, at Iris savner sin far?
- Hvordan tror I, at Tomat har det?
- Har I nogensinde prøvet det, som Tomat gør?

Stedbaseret læsning

Til anden gennemlæsning tages billedbogen ud af klassen og ned i gymnastiksalen, hvor noget af bogens handling foregår.

“At undervise med stedbaseret læsning som metode vil i praksis sige, at dansklæreren forlægger dele af sin litteraturundervisning til steder og kulturelle knudepunkter i skolens nærområde for der med en dobbeltrettet opmærksomhed på tekst-sted at læse litteratur stedbaseret og forstå steder tekstbaseret. Stedbaseret læsning er udtryk for en intention om at bevidstgøre elever om litteraturens og menneskets kulturelle bundethed til steder og om at vise dem, hvordan opmærksomheden på stedet kan være en 'anden' vej til litteraturforståelse.” (citater Eggensen, Dorte Vang)

Eleverne medbringer deres eget eksemplar af bogen (hvis det er muligt), og sætter sig i en cirkel. Bogen læses op for eleverne.

Nedslag i teksten

- Hvordan tror I, at det er at være Tomat på dette billede?
 - Hvordan tror I, at det er at være Iris på dette billede?
 - Hvordan tror I, at Tomat synes, at stemningen er i gymnastiksalen?
 - Hvordan tror I, at Iris synes, at stemningen er i gymnastiksalen?

Mærk litteraturen

Snak om, hvordan elever tror, at hhv. Tomat og Iris føler det, mens de kravler op i ribberne. Dernæst skal eleverne kravle op i ribberne - først som Tomat og efterfølgende som Iris. Slut af med, at eleverne placerer sig i ribberne afhængig af, om de føler mest som Tomat eller Iris.

Symboler

I tredje gennemlæsning skal eleverne zoome ind på billedbogens brug af symboler og begrebet mod.

Inden tredje gennemlæsning, skal eleverne have at vide, at de skal holde øje med Iris' halskæde.

- På hvilke sider optræder halskæden?
- Hvilken historie fortæller det.

Efter tredje oplæsning skal eleverne snakke sammen i makkerpar/grupper om de to spørgsmål.

I fællesskab snakker om, hvordan eleverne tolker halskæden og halskædens betydning.

Mod

Efter bogen er læst skal der være en fælles snak i klassen om MOD

Lav en fælles brainstorme med eleverne og find ud af, hvad MOD betyder for dem. Hvornår er man modig?

Hvad er mod?

Hvem synes I er modige i billedbogen og hvorfor?

EFTER vi har mødt teksten

Mod

Eleverne skal nu arbejde med faglig skrivning, hvor de skal skrive en argumenterende tekst om, hvad mod er for dem. Det anbefales, for at hjælpe eleverne bedst muligt i deres skriveproces, at eleverne inden skrivningen er velkendt med tekstens genre og læreren har udarbejdet en skriveskabelon.

Efter eleverne har skrevet deres tekst om mod, kan de læse deres tekst op i klassen eller i mindre grupper, så teksten får lidt 'liv'.

En god kammerat

Billedbogen kan også lægge op til at arbejde med klassens sociale trivsel. Rund forløbet af med at snakke om, hvad en god kammerat er.

Noter på tavlen elevernes bud på, hvad en god kammerat er.

Efter dette skriver eleverne fem ting ned på et stykke karton, der evt. bliver klippet som omrids af deres hånd. Fem ting, som de gør for at være en god kammerat. Overskrift kan være:

Jeg er en god kammerat ...

Hæng deres bud op i klassen

Leg litteraturen

Billedbogen lægger op til at eleverne både kan lege blindbuk og spille basketball. Der kan også laves små rollespil, hvor der blandt andet sættes spot på, at drille, at bagtale, at turde sig fra og at være medløber.

GOD FORNØJELSE med forløbet